

ЎРМОН ХЎЖАЛИГИ ДАВЛАТ ҚЎМИТАСИГА ПАРЛАМЕНТ СЎРОВИ ЮБОРИЛДИ

Кейинги йилларда мамлакатимизда ўрмон хўжалигини ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Айниқса, Ўзбекистон Республикаси ўрмон хўжалиги тизимини 2030 йилгача ривожлантириш концепцияси қабул қилингани соҳани тубдан ислоҳ қилишда муҳим роль ўйнамоқда.

Ўтган даврда Концепция доирасида ўрмон хўжалигини тубдан ривожлантиришнинг ҳуқуқий асослари такомиллаштирилди. Хусусан, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2 та, Вазирлар Маҳкамасининг 1 та қарори қабул қилинди.

Концепцияда белгилаб берилган устувор вазибалардан келиб чиқиб, 2020-2022 йилларда ўрмон фонди ерларини ижарага олган ижарачиларга қулай шартларда ижара тўловининг “ноль” ставкасини қўллаш амалиёти жорий қилинган. Хусусан, 1 миллион 387 минг гектар яйлов ерлари Пиллачилик ва қорақўлчиликни ривожлантириш қўмитасига “ноль” ставкаси бўйича ижарага берилган.

Ўрмонлардан оқилона ва тежамкорлик билан фойдаланиш мақсадида 2020 йилда 2020 гектарга иҳота дарахтзорлари ва 11 минг гектарда ёнғоқ мевали, 100 гектарда тез ўсувчи дарахтлар плантациялари ҳамда жорий йил баҳор мавсумида 1121 гектар майдонда иҳота дарахтзорлари барпо этилган. Ўрмонларда етиштирилган кўчатлар сони 80 миллион донага етказилган.

Ўрмон фонди ерларидан самарали фойдаланишнинг ташкил этилиши натижасида 4,3 минг гектар майдонда доривор усимликлар плантацияси барпо этилиб, маданий ҳолда етиштирилган доривор ва озубабоп усимликлар 61 турга етказилган ҳамда 5,9 минг тонна маҳсулот тайёрланган. 34,7 минг гектар майдонда 28 минг тонна қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштирилиб, ўрмон хўжаликларидан мавжуд чорва бош сони 37 мингтага, парранда бош сони 102 мингтага, асалари оиласи сони 22,6 мингтага етказилган.

Шу билан бирга, Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутатлари томонидан ҳудудларда олиб борилган ўрганишлар давомида Концепцияда белгиланган қатор тадбирларни ўз вақтида ва самарали амалга ошириш

учун ҳалақит бераётган қатор масалалар мавжудлигини аниқланди. Хусусан, 2030 йилгача ўрмон фонди ерлари майдонини 14 миллион гектарга, шундан ўрмон билан қопланган ерларни 6 миллион гектарга, уруғ тайёрлаш ҳажмини йилига 840 тоннага, асалари оилалари сонини 300 мингтага, қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштириш ҳажмини йилига 11,6 минг тоннага етказиш бўйича бугунги кунда амалга оширилаётган ишлар етарли эмас, деб ҳисобланмоқда. Ўрмонларни муҳофаза қилиш, сақлаб қолиш, қайта тиклаш, кўпайтириш ҳамда улардан оқилона фойдаланишни таъминлаш мақсадида давлат-хусусий шериклик қоидалари ва тартиб-таомилларини жорий этиш тўғрисида таъминланмапти. Ўрмонларни давлат-хусусий шериклик асосида бошқаришнинг ҳуқуқий асослари яратилмаган.

Ўрмон фонди ерларининг имкониятларини жойига чиққан ҳолда ўрганиш ва баҳолаш, салоҳиятли ўрмон фонди ерларини сайёҳлар ташрифи учун мослаштириш бўйича ишлар ҳолати етарли даражада олиб борилмапти. Мазкур муаммолардан келиб чиқиб, 2021 йил 6 июль куни бўлиб ўтган парламент кўйи палатасининг навбатдаги мажлисида Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги ЎзЛиДеП фракцияси ҳамда Аграр ва сув хўжалиги масалалари қўмитаси ташаббуси билан Ўрмон хўжалиги давлат қўмитаси раиси Н.Бакировага “Ўзбекистон Республикасида ўрмон хўжалиги тизимини 2030 йилгача ривожлантириш концепцияси ижроси юзасидан олиб борилмаётган ишлар тўғрисида”ги Қонунчилик палатасининг парламент сўровини юбориш ҳақида қарор қабул қилинди.

Олий Мажлис
Қонунчилик палатаси
Ахборот хизмати.
ЎЗА

ЕРНИ БОҚСАК, ЕР БИЗНИ БОҚАР

“Навоийазот”
заводи янги
технологияларда
ишламоқда.
Энди минераль
ўғитлар импорти
ҳажми анча
камаядиган
бўлди

Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги ривожланган аграр мамлакатдир. Юртимизда тўрт фаслнинг тўлақонли кечиши қишлоқ хўжалиги соҳаси ишини самарали ташкил этиш, халқ дастурхонига янада кўпроқ она замин неъматларини тортиқ этиш имконини беради. Ўзбекистонда етиштирилган мева-сабзавотларга дунёда талабдорларнинг тобора ортиб бораётгани ҳам бежиз эмас, чунки ҳосилдор тупроқдан қувват олиб, қуёш нуридан обдон ширага тўлиб етилаётган мева-сабзавотларимиз доғруғи дунёга ёйилган. “Ерни боқсанг, ер сени боқар” деган нақл бор халқимизда. Деҳқончиликда мўл-кўл ҳосил олишда қулай табиий шарт-шароитдан ташқари, бажарилиши шарт бўлган анъанавий ва замонавий агротехник тадбирлар ҳам мавжудки, уларни ўз вақтида ва сифатли бажариш орқалигина деҳқонларимиз баракали ҳосил олиш бўйича маррага етишлари мумкин. Бундай тадбирлардан бири экин-тикинларни ўз вақтида ва меъёрида минераль ўғитлар билан озиклантиришдан бири.

БУЊЁДКОРЛИК ВА ЮҚОРИ СИФАТ – ДАВР ТАЛАБИ

НАВОИЙ ВИЛОЯТИ

Улуғбек ФАЙЗИЕВ,
Ўзбекистон
Республикаси Олий
Мажлиси Сенати аъзоси,
Навоий шаҳридаги
“Zarafshan Golden Group”
компанияси таъсисчиси.

Қурилиш бозори тезлик билан кенгайиб, замонавий талабларга жавоб берадиган маҳсулотларга эҳтиёж сезадиган қурилиш компаниялари сони эса ортиб бормоқда. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Қурилиш материаллари саноатини жадал ривожлантиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги қарорига биноан газобетон блоклар ишлаб чиқаришни мамлакатимизда 7 баравар оширилади. Маълумотларга қараганда, жорий 2021 йилда мамлакатимизда 24 та лойиҳа амалга оширилиб, йилига қўшимча икки миллион м³ газобетон ишлаб чиқариш имконияти яратилади.

2021 йил 15-16 май кунлари Навоий шаҳридаги “Навоий” эркин-индустриал иқтисодий зонаси ҳудудида “Zarafshan Golden Group” компанияси ташаббуси билан вилоят ҳокимлиги ҳамкорлигида илк бор хусусий секторлар ўртасида қурилиш материаллари кўргазмаси ташкил этилди. Қурилиш материаллари ярмаркасида бир қанча ишлаб чиқарувчи саноат корхоналари, тадбиркорлик субъектлар томонидан юзлаб турдаги маҳсулотлар кўргазмаси ҳам бўлиб ўтди.

СУРХОНДАРЁ ВИЛОЯТИ

АНОРЛАР ИССИҚ ХОНАДА ПИШАДИ

Ўзбекистон фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгаларини қўллаб-қувватлаш жамғармаси Сурхондарё вилояти Шеробод туманидаги “Шеробод Гарденс” МЧЖга 10 миллиард сўм имтиёзли кредит ажратилганди.

Бу эса ижобий натижа берди. Мазкур маблағлар эвазига ўзлашмаган ер майдонига сув иншоотлари ўрнатилиб, қаровсиз ерда 500 гектар анорзор, анор кўчатини етиштиришга мўлжалланган 2 гектар замонавий иссиқхона ва анор шарбатини қайта ишлаш цехи барпо этилди.

– Иссиқхона шароитида анор кўчатлари одатдагидан тез ҳосилга кириши билан аҳамиятли, – дейди Ўзбекистон Фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгаларини қўллаб-қувватлаш жамғармаси мутахассиси Ф.Хамраев. – Аслида ҳам ушбу лойиҳадан кўзланган мақсад – озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлаш, янги иш ўринлари яратиш ва ўзлашмаган ерлардан самарали фойдаланишни амалга татбиқ этган ҳолда қишлоқ хўжалигининг саноатлашишига кўмак бериш.

Қайд этиш кераки, “Шеробод Гарденс” МЧЖ Шеробод туманидаги аҳоли томорқаларига ўз иссиқхонасида етиштирилган эртапишар анор кўчатларини етказиб бериш ва келгусида томорқаларда етиштирилган анор ҳосилини харид қилиш орқали соҳада қиймат занжирини яратишни ҳам режалаштирган.

Сурхондарё ҳудудида анорчиликка эътибор ортаётгани сабаби, бу ҳудудда анор бошқа ҳудудларга нисбатан бир ой олдин пишади. Бу эса эртапишар ҳосилнинг бозори баракали бўлишини ҳамда мўмай даромад келтиришини яна бир қарра исботламоқда.

ЎЗА

Қишлоқ хўжалиги йўналишида ҳам МАЪНАВИЙ-МАЪРИФИЙ ИШЛАРГА ЖИДДИЙ ЭЪТИБОР ҚАРАТАМИЗ

Вилоятимизда жорий деҳқончилик йили ҳам ёмон бошланмади. Дастлаб илк ҳосил – пилламиз мўл бўлди. Мардонавор меҳнат қилган вилоят пиллакорлари ҳар қачонгидан-да салмоқли довонни забт этди. Парваришланган 33 минг 629 қути қурт уруғининг ҳар қутисидан 56,1 килограммдан ҳосил етиштиришга, 1883 тонналик улкан хирмонни уйишга муваффақ бўлди.

Анваржон ҲАКИМОВ,
Наманган вилояти
ҳокимининг қишлоқ
хўжалиги масалалари бўйича
ўринбосари.

Мамлакатимизда ғалла мустақиллигини мустақамлаш йўлида олиб борилаётган саъй-ҳаракатларни изчил амалга ошираётган ғаллакорларимиз ҳам аллақачон маррага етиб келди. Мавжуд 67 минг 750 гектар майдондаги ғаллазорнинг ҳар гектаридан 69,5 центнердан ҳосил етиштирилди. Давлат омборларига салкам 186 минг тонна дон топширилди. Кластер ва фермер хўжаликлари тасарруфида ҳам ҳар йилгидан-да кўпроқ ғалла қолди. Эришилган ютуққа айниқса, Поп,

Чуст, Тўрақўрғон, Наманган, Норино, Мигнбулоқ, Чортоқ, Учқўрғон туманлари катта ҳисса қўшди. Мавжуд фермер хўжаликларининг тенг ярмида 60-80 центнерлик натижага эришилди. Тоғли ҳудудларда жойлашган Косонсой ва Янгиқўрғон туманларида ўрмин-йигим давом этмоқда.

Ғалладан бўшаган майдонларнинг 12 минг 606 гектари 75 минг 654 нафар темир дафтар, ёшлар дафтари, аёллар дафтарида рўйхатда турган ҳамда деҳқончилик қилиш мақсадида мурожаат этган, иш билан банд бўлмаган фуқароларга ажратиб берилди. Айни кунларда бу майдонларда кузги экинлар экиш ишлари якунланиб, суғориш, парвариш ишлари бошлаб юборилди.

Метеостанциялар узлуксиз метеорологик ўлчовлар ўтказиш, маълумотларни истеъмолчиларга кетма-кетликда узатиш учун стандарт асбоблар билан жиҳозланган.

Қишлоқ хўжалиги йўналишида ҳам маънавий-маърифий ишларга жиддий эътибор қаратамиз

(Боши 1-саҳифада)

Ҳисоб-китобларга кўра, ушбу майдонларда деҳқончилик қилаётган кам таъминланган аҳоли йил якунида 1,9 трлн. сўм даромад олиши кутилмоқда.

Жорий йилда 4 минг 769 гектарда сабзавот, минг гектардан ортиқ ерда полиз, 2 минг 261 гектарда картошка, 4 400 гектарда мойли, 38 904 гектарда дуккакли, 10 500 гектарда озуқа экинлари ва 1 195 гектарда шолӣ экиш режалаштирилган бўлиб, жами 559 минг 784 тонна маҳсулот етиштириш кўзда тутилмоқда.

Наманганликлар пахтачиликда ўтган деҳқончилик йилида эришган утуқларини мустаҳкамлаш, янада юқори натижаларга эришиш йўлида ҳам астойдил меҳнат қилишмоқда. 7 та пахта-тўқимачилик кластерлари томонидан парваришланаётган 63 минг 406 гектар майдоннинг ҳар гектаридан ўртача 40 центнердан жами 253 минг 624 тонна пахта хомашёси етиштириш бош мақсад қилиб олинган. Ғўза парваришида эълон қилинган 1 июндан 30 июнгача "Зарбдор 30 кунлик"да 2,5 марта ёки 158,5 минг гектар майдонда сифатли культивация, 1,5 марта ёки 95,1 минг гектар майдонда чуқур чишелаш, 63,4 минг гектар майдонда иккинчи озиклантириш, 1 марта суғориш тадбирлари тўлиқ амалга оширилди. Гектарига 3 марта 1 граммдан трихограмма, 2 марта 500-1000 донадан олтинкўз, 2 марта 500-1000 донадан бра-

кон биомаҳсулоти қўйилди. 2 марта биоиммулятор, 1,5 марта Ғўза нормал ўсишини таъминловчи моддалар билан ишланди. 2 гектар майдонга бир донадан феромон тутқичлар қўйилди. 163 та отрядга 1331 та культиватор ва 469 та чуқур юмшаткичлар бириктирилди. 121 та "механизаторлар уй"лари фаолияти кластер корхоналари томонидан тизимли йўлга қўйилди.

Тўғриси, бугун Наманганда барча соҳаларда, жумладан, қишлоқ хўжалиги соҳасида ҳам катта марраларни забт этиш, аҳолининг турмуш фаровонлигини ошириш, маънавияти, саводхонлигини юксалтириш йўлида дадил қадамлар қўйилмоқда. Яқинда вилоят ҳокимимиз Шавкатжон Абдуразоқов аҳоли билан мулоқат чоғида ёшларни интернетнинг салбий хуружларидан асраган ҳолда, уларнинг қўлига кўпроқ газета, китоб бериш вақти аллақачон етиб келганини айтиб, барчани сергакликка чақирдилар. Ҳақиқатдан ҳам газета, журнал, китоб қўлданган ҳолда шийонларда "Маънавият хона"лари ташкил этишимиз, у ерда телевизор, радио, китоблар, газеталар бўлишини таъминлашимиз, бу борада зарур барча шарт-шароитларни яратишимиз зарур деб биламан.

➤ **Инновациялар амалиётга!**

Пахта-тўқимачилик кластерига

ЗАМОНАВИЙ МЕТЕОСТАНЦИЯЛАР

Давлатимиз раҳбарининг ташаббуси билан пахта-тўқимачилик кластерларида илмий марказлар ташкил этиш асосий вазифа қилиб қўйилган. Ушбу ташаббус ижроси доирасида Сирдарё вилоятида пахта-тўқимачилик кластерлари ичида биринчи бўлиб Сайхунобод туманидаги "POLY TEX SIRDARYO" масъулияти чекланган жамияти шаклидаги пахта-тўқимачилик кластерида илмий марказ ташкил қилинди.

➤ **СИРДАРЁ ВИЛОЯТИ**

Жорий йилнинг май ойида "Пахта илмий-инновация маркази" МЧЖ мутахассислари саъй-ҳаракати билан бу борадаги изланишлар давом эттирилиб, "POLY TEX SIRDARYO" пахта-тўқимачилик кластери далаларида Россиянинг "Агрокип" компанияси томонидан ишлаб чиқарилган замонавий метеостанцияларнинг ўрнатилганлиги ана шу йўналишдаги ишларнинг ёрқин намуналаридан бири бўлди. Чунончи, кластер хўжалигида 3 та "NERO" локал метеостанциялари ва 3 та стационар "KAIPOMINI" метеостанциялари ўрнатилган бўлиб, ҳаво ҳароратини, экинларнинг зараркундаларга қарши курашувчанлиги ҳолатини мониторинг қилиш, ҳашаротларнинг пайкалларга тушганлигини аниқлашда қўл келмоқда. Метеостанциялар хизмати самарасида 14 минг 200 гектар майдондаги қишлоқ хўжалиги экинларининг ҳолати, ривожланиш даражаси доимий назорат қилиб борилмоқда. Мазкур метеостанциялар узлуксиз метеорологик ўлчовлар ўтказиш ва йиғилган маълумотларни истеъмолчиларга кетма-кетликда узатиш учун стандарт асбоблар билан жиҳозланган.

"KAIPOMINI" метеостанциялари эса дастурий алгоритмлар ёрдамида ўсимликларда кечаётган касалликларни аниқлайди, зараркундалар таъсир этиши мумкин бўлган ҳафли ҳолатлардан мута-

хассисларни хабардор қилади. Энг муҳими, бундай шароитда касаллик ва зараркундаларга қарши препаратларни қўллаш бўйича тавсиялар беради. Яна ҳам аҳамиятисиз, бу метеостанциялар об-ҳавонинг агрономик прогнозини тузади ва ўсимлик ривожини, вегетациясида йиллик самарали ҳароратни таъминлайди. Ушбу метеостанциялар сенсорлари атмосферадан тушган турли ёмғирларнинг параметрлари, тупроқ, ҳаво намлиги ва ҳароратини, шунингдек, ўсимлик барги юзасидаги намликни, ҳаво оқими тезлиги ва йўналишини, атмосфера босимини ўлчайди, 60-100 км. радиусда, маълум бир зонанинг текис ҳудудида қулай веб-дастур орқали автоном режимда, қуёш панелларидан қувватланадиган 3,6 вольтли батареякалар ёрдамида бошқарилади.

"NERO" метеостанциялари диаметри 40 мм., ўлчаш диапозони - 40 даражадан + 80 даражагача бўлиб, оғирлиги 1496 граммни ташкил этади. Бу метеостанциялар ҳам 3,6 вольтли батареякада қуёш энергияси панелдан қувватланган ҳолда ишлайди. Ушбу метеостанциялар датчикларидаги маълумотлар 60 сонияда 1 мартадан олинди, 6 соат давомида 5 дақиқа интервалда серверга узатиб турилади ва бу маълумотлар 28 кунгача уларнинг хотирасида сақланади. Бунда узатиш интервали ҳам юк-

тилган вазифага қараб белгиланади.

Ушбу метеостанциялар ҳаво ҳароратини ҳамда тупроқнинг намлиги ва ҳароратини турли даражаларда, тегишлича ўлчайди.

Пахта-тўқимачилик кластерида янги инновациялардан кенг фойдаланишга ҳаракат қилинаётганлиги натижасида ўтган уч йилда тупроқ унумдорлиги кескин яхшиланиб, пахта ҳосилдорлиги ўртача 22-24 центнердан 30 центнергача олиб чиқилди. Кластер қошида илмий марказнинг очилиб, мамлакатимизнинг йирик олийгоҳлари билан ҳамкорлик алоқаларининг намунали йўлга қўйилганлиги тупроқ унумдорлигини янада яхшилаш, янги пахта навларини синовдан ўтказиш, кўпайтириш, яратиш, вегетация жараёнида янги инновацияларни фаол қўллашда айнайсиз, муҳим аҳамият касб этаётди. Чунончи, олиб борилётган мустаҳкам ҳамкорлик алоқалари

боис кластер далаларида бу йил 2400 гектар майдонда уруғлик пахта-нинг 8 турдаги навлари синовдан ўтказилмоқда. Айтиш жоизки, Тошкент давлат аграр университети ректори Ботиржон Сулаймонов, таниқли академик Ҳожимурод Кимсанбоев бошчилигидаги аграр университети олимлари кластер бош ҳосилоти Аҳад Пиримқулов ва кластер мутахассислари билан биргаликда кластер хўжалиги ғўза майдонларида республикада биринчи бўлиб кўсақ куртларига қарши кураш, пайкалларга трихограммани жойлаштириш, қўйишда дрон ва тракторлардан фойдаланиш тажрибасини амалиётда синаб кўришди. Янги инновациянинг самараси жуда юқори. Махсус яшиқларга трихограмма жойлаштирилган битта дрон 40 дақиқада 17 гектар майдонда ғўза пайкалларига трихограммани сочиб, тарқатиб чиқади. Ана шу майдондаги ғўзаларга кўлда трихограмма қўйиб чиқилганда ўнлаб ишчи талаб этилар, улар тўрт-беш кунлаб шу иш билан машғул бўлишарди. Қишлоқ хўжалик экинлари зараркундаларига қарши курашда янги усулнинг қўлланилиши иш унумдорлигини кескин ошириш билан бирга, деҳқонларнинг вақтларини ҳам тежайди. Энг муҳими, бу усулда кўсақ куртларига қарши курашиш самараси жуда юқори кечади. Инновацияларни қўллаш ғўза ривожини тезлаштириш билан бирга юқори сифатли пахта етиштиришда алоҳида роль ўйнайди.

Сайхунобод туманидаги "POLY TEX SIRDARYO" пахта-тўқимачилик кластери илмий марказида янги инновацияларни амалга оширишга катта эътибор қаратилаётганлиги ўз навбатида ғўза пайкалларида мўл ҳосил ўтлаш, ғўза парваришини юқори агротехник муддатларда ўтказиш имконини бермоқда. Барча майдонларда ғўзалар текис гуллаб, кўсақланади.

Сирасини айтганда, бугун деҳқон, кластер хўжалиги янги инновацияларга таяниб иш юритганидагина катта муваффақиятларга эришиши мумкинлигини ҳаётнинг ўзи исботламоқда.

Бозорбой БЕКМУРОДОВ,
"Qishloq hayoti" мухбири.

БУНЁДКОРЛИК ВА ЮҚОРИ СИФАТ – ДАВР ТАЛАБИ

(Боши 1-саҳифада)

Бугунги кунда "Навоий" эркин иқтисодий зонаси 5,5 гектар ер майдонига умумий қиймати 11 млн. АҚШ доллари миқдоридagi иккита йирик, инновацион лойиҳа замонавий технологиялари асосида бунёд этилди. Вилоятимизда илк бора ўтказилган қурилиш материаллари кўргазмаси иштирокчилари корхонамиз маҳсулотларининг сифат ва самарадорлиги юқорилигини эътироф этишди. Қурилиш соҳасида қурилиш материалларини ишлаб чиқариш бўйича 25 йиллик таърибага эга "Zarafshan Golden group" компанияси тарихида туб бурилиш усаган лойиҳалар тақдиротида кўплаб соҳа мутахассислари ва ҳамкорлар томонидан бу каби истиқболли лойиҳаларнинг аҳамияти доимо юқори баҳоланади.

Хорижлик мутахассисларни жалб этган ҳолда сўнгги технологиялар билан жиҳозланган лойиҳалар пандемия шароитида юзга келган қийинчиликларга қарамадан ўз муддатида фойдаланишга топширилди. Хитойнинг "КЕДА" ва Испаниянинг "РЕЗИМАРТ" компанияларидан автоклав усули билан тайёрланадиган йилига 180 минг метр куб газобетон ҳамда европа стандарти талаблари асосида 80 турдаги темир-бетон маҳсулотлари ишлаб чиқарувчи замонавий ускуналар олиб келтирилди. Таъмирлаш-созлаш ишларида чет эллик мутахассислар билан елкама-елка меҳнат қилган маҳаллий кадрлар бугун ушбу заводда меҳнат қилишмоқда.

Агар ушбу қурилиш материалнинг аҳамияти ва иқтисодий самарадорлиги ҳақида сўз

кетганда мутахассислар газобетон – энерготемажор деворбоп қурилиш материали сифатида таъкидланади. Темир-бетон заводига ҳам замонавий, сейсмик талабларга жавоб берувчи маҳсулотлар қурилиш таннархининг арзон бўлишига ва қурилиш муддатларини қисқартиришга олиб келади.

Аҳоли сони ўсиши билан уй-жойга бўлган эҳтиёж ҳам ошиши табиий. Давлатимиз раҳбарининг ташаббуси билан шаҳарларда арзон уй-жойлар қуриш бўйича дастурлар қабул қилинди. Ўтган тўрт йилда 140 мингга уй-жой барпо этилди. Йилга қурилган уйларнинг ўртача сони таққосланганда, бу аввалги даврдаги кўрсаткичдан 4-5 барабар кўпдир. Лекин, шу билан муаммо ҳал бўлди, дейиш мумкин эмас. Уйга эҳтиёжи бор оилалар ҳали ҳам кўп. Бу бўйича халқдан ҳали ҳануз мурожаатлар бўлмоқда. Яна минглаб уй-жойлар барпо этиш, лойиҳа ва қурилиш сифатини ошириш, малакали мутахассислар тайёрлашни ҳаётнинг ўзи талаб қилмоқда.

Президентимиз 3 март куни уй-жой қурилиши ва ипотека бозорини ривожлантириш чора-тадбирлари бўйича видеоселектор йиғилишида жорий йилда 54 минг оилани уй-жой билан таъминлаш мўлжалланаётганлигини таъкидлаб ўтган эдилар. Демак, давлат ипотека дастури доирасида жами 45 мингга уй қурилади. Шу боис, вилоят, туман ва шаҳар ҳокимларига қурилиш материалларини арзонроқ ва яқинроқдан олиб, бир квадрат метр уй нархини 4 миллион сўмдан оширмаклик чораларни кўриш вазифаси қўйилди. Маса-

лан, газобетон блокларини жойларда ишлаб чиқариш орқали таннархни камайтириш мумкинлиги исботланди. Шу боис, "Ўзстандарт" агентлигига ҳар бир ҳудудда газобетон ишлаб чиқарувчиларни стандартларга ўргатиб, маҳсулотларини сертифицирлаш бўйича топшириқ берилган эди.

Энергия тежайдиган қурилиш қисмларига талаб катта эканлиги боис "Zarafshan Golden Group" компанияси томонидан импорт ўрнини босадиган газобетон блоклар ишлаб чиқариш бошланди. Газобетон бу замонавий қурилиш материали, газланган бетоннинг бир тури, яъни сферик, ёпиқ, аммо диаметри 1-3 мм. бўлган бириктирувчи, бутун ҳажм бўйлаб тенг равишда тақсимланадиган сунъий тош. Якуний ишлов бериш технологиясига кўра, газланган бетон "автоклавланган" газобетон ва "автоклавсиз"га бўлинади.

Бундан ташқари, газланган бетон блоклар оддий гишларга қараганда энгилроқ, бу зарур пойдевор ишларининг харажатларини камайтириш ва қурилиш ишлари тезлигини аънавий гишт қурилишига нисбатан 40 фоизга оширишга имкон беради. Тайёр бионинг иссиқлик йўқолиши оддий гишдан қилинган бино билан солиштирганда 3 барабар кам бўлади.

Ҳа, қурилиш материаллари ишлаб чиқариш заводларида бугунги кунда 200 нафардан зиёд ишчи-ҳодимнинг бандлиги таъминланган. Келгусида тўлиқ қувватда, уч навбатда иш тақшил этилса, бу рақам ҳам икки баробарга ортади.

ДИҚҚАТ, ТАНЛОВ!

Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси, Маданият вазирлиги, Ёзувчилар уюшмаси, Республика "Тасвирий ойна" ижодий уюшмаси, Миллий телерадиокомпания, Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги, Ўзбекистон Республикаси Кинематография агентлиги ҳамда Бадий академия мамлакатимиз мустақиллигининг ўттиз йиллигига бағишланган.

"Энг улуг, энг азиз"

Республика танловини эълон қилади.

Танловга "Янги Ўзбекистонда эркин ва фаровон яшайлик!" деган бош ғояни ўзида мўжассам этган асарлар-материаллар қабул қилинади.

"Энг улуг, энг азиз" танлови қуйидаги номинациялар бўйича ўтказилади:

- ёзувчи ва шоирларнинг бадий асарлари;
- босма ОАВ ходимларининг журналистик ишлари;
- телевидение ва радио ижодкорларининг материаллари;
- интернет-журналистика;
- тасвирий санъат, фото асарлари ва дизайн ишлари;

➤ кино санъати асарлари.

Танловга тақдим этилган ижодий ишларга қуйидаги ҳужжатлар олова қилиниши лозим:

- муаллиф ва унинг профессионал фаолияти тўғрисида қисқача маълумот (объективка);
- муаллифнинг паспорт нусхаси;
- иш жойидан тавсиянома;
- муаллифнинг манзили ва боғланиш телефонлари.

Танловга 2020 йилнинг 1 августидан 2021 йилнинг 1 августигача бўлган даврда эълон қилинган материаллар – асарлар жорий йилнинг 1 августигача қабул қилинади.

Танлов ғолиблари Ватанимиз мустақиллигининг ўттиз йиллик байрами арафасида мукофотланадилар ва уларнинг рўйхати матбуотда эълон қилинади.

Ижодий ишлар "Энг улуг, энг азиз" танловига деб кўрсатилган ҳолда ўз ижодий йўналишлари бўйича қуйидаги манзилга юборилиши лозим:

Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси, 100011. Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 30-уй. Тел.: 71-244-64-61. Ўзбекистон "Тасвирий ойна" уюшма-

си, 100011. Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 30-уй. Тел.: 71-244-11-64.

Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси, 100066, Тошкент шаҳри, Бунёкор кўчаси, Адилблар хибони. тел. 71-231-83-49

Ўзбекистон Республикаси Кинематография агентлиги, 100115, Тошкент шаҳри, Чилонзор кўчаси 1 "А" уй. Тел. 71-277-81-49.

Мароқли дам олиб, дардларга шифо топмоқчимисиз?

Унда Косонсойга келинг!

НАМАНГАН ВИЛОЯТИ

Косонсойнинг таърифини келтира бошлашимиз билан кўпчиликнинг кўз олдига унинг баҳаво табиати, яшиллик бурканган адиру тоғлари, шошқин сойлари, мевасидан шохлари ларзон сахий боғлари, сиҳаттоғлари келади. Чунки, кислороднинг кони, меҳр-саховатнинг макони бўлмиш бу кўҳна заминга ташриф буюрган, унинг минг дардга даво ҳавосидан сипқорган ҳамюртларимиз ҳам кўпчиликни ташкил қилади, албатта.

Ҳайдарали отанинг ЭЧКИЛАРИ

Яқинда Навоий вилоятининг Кармана туманидан келган Рустамжон Очилов ҳамда Эшпўлат Рамазоновлар билан ана шу заминда учрашдик. Қисқа суҳбат ҳам курдик.

– Мен ёшлигимдан ошпазлик қилиб, ҳозир шу соҳанинг мулкдор тадбиркорига айланганман. Меҳмон кутиш, олисларга меҳмон бўлиб бориш, овга, сайру саёҳатларга чиқишни хуш кўраман. Тўғриси, бу гал дўстлар билан Фарғона, Андижон, Наманганнинг энг сўлим сиҳаттоғида ҳордиқ чиқаришни ихтиёр этгандик. Обдон водийни айландик. Косонсойнинг ўзига хос оҳанрабои ром этди-ю, кета олмай қолдик. Ўн кун бўлаяпти, “Косонсой сиҳаттоғи” МЧЖга қарашли санаторийда оила аъзоларимиз билан ҳордиқ чиқараяпмиз. Аммо сиздан бир илтимосимиз бор. Ёзсангиз, Ҳайдарали боғбоннинг фазилатлари, миллатнинг соғлиғи, келажаги йўлидаги саъй-ҳаракатлари, сути минг дардга даво эчкилари ҳақида ёзинг! Мен ҳар тонг ундан ичиб,

қатор касалликларимга шифо топдим, – дея таклиф берди карманалик меҳмонлардан бири.

Ўша куни бу йил 71 ёшни қарши олган, қадди-қоммати йигитларникидек, оёғидан ўт чақнагудек бу инсоннинг суҳбатига бўлиб, қозғ қораладик.

– Косонсойнинг қоқ марказидаги Моворауннаҳ маҳаласида туғилиб, ўсдим, – дейди Ҳайдарали ота. – Ота-бобом боғбонлик билан шуғулланганиданми, биз, фарзандлар ота касбини танладик. Собиқ Иттифоқ даврида кўшни Қирғизстонга ўтиб, адирларда боғлар яратдим. Мамлакатимиз мустақилликка эришгач, Косонсойда бу ишимни давом эттирдим. Сув тақчил ерда 2 гектарлик ўз боғимга эга бўлдим. Ҳозир унга ўғилларим қарайди. Ўзим эса “Косонсой сиҳаттоғи” МЧЖнинг ёрдамчи хўжалигига қарашли боғ тасарруфини зиммамга олганман. Кўриб турганингиз-дек, адирларга тутатиб кетган худудимизда икки минг тулға яқин олма, ўрик, гилос ва бо-

шқа кўплаб мева дарахтлари бор. Улардан олинган ҳосилни сиҳаттоғда дам олаётганларга берамиз. Ортганини сотамиз, даромadini ёрдамчи хўжалик ривожига ишлатамиз.

Азиз газетхон! Энди мавзунинг мақоланинг сарлавҳасида акс этган эчкилар томонга бур-сак. Ўшанда 2006 йилнинг ёзи эди. Санаторийга дам олишга келган андижонлик профессор Иброҳим Асқаров ёрдамчи хўжалик фаолияти билан та-нишар экан. Ҳайдарали акага бир муҳим таклифни айтди. Эртасигаёқ Бўқадан иккита “Тошкент” насли эчки олиб келинди. Қисқа даврда жони-ворлар сони 40 тага етди. Улардан эрта тонгда соғиб олинган сут дам олувчиларга берилиши йўлга қўйилди. Суҳбат давоми-

да яна Ҳайдар отадан эчки сутининг шифобахшлиги ҳақида куйидагиларни билиб олдик:

Эчки сути томоқдаги, қовуқдаги яраларни даволайди, йўтал, қон туфлаш, бош оғриғи, меъда хасталикларига фойда қилади. У қуруқ мизовдан бўладиган хафақон, васваса ҳамда эсда сақлай олмаслик касалига ҳам яхши даводир. У билан оғиз чайқалса ва фарғара қилинса томоқ оғриққа, тилча, бодомсимон безлар шишларига, сил ва ниҳоят озиб кетиш касалликларига катта фойда беради. Бу жониворнинг асосий биологик хусусиятларидан бири шуки, у ҳар қандай климга тез мослашади. Озуқа танламайди. Қисқа муддатда семиради. Болалари бошқа ҳайвонларникига қараганда

ўзини анча эрта ўнглаб олади. Иқлим ўзгаришларига ҳам тез мослашади. Тагин камхарж, алоҳида емиш ёки парвариш талаб қилмайди.

Зотдор эчкиларнинг етук ёшдаги такалари 60-90, она эчкилар 35-60 кг.гача тош босади. Жайдари зотли урғочи эчкилар пуштор бўлиб, ҳар йили бит-тадан, айримлари иккитадан болалайди. Ўрта ҳисобда 100 бош эчкидан 90-105 бошгача улоқ олинади. Ҳар бир бошдан кунига 2-3 литргача шифобахш сут соғиб олиниши мумкин.

Наманган шаҳрида яшовчи Лайло Азимованинг айтишича, оила аъзоларининг узоқ муддат йўталдан чеккан азиятига Ҳайдарали отанинг эчкиларининг сути маҳкам бўлган. Шифохонадан-шифохонага кўчиб юриш, толган пулига дори-дармон олишдек қийинчиликлар барҳам топган.

Азиз газетхон! Тўғриси, бу мавзуда яна ҳикоямизни давом эттиришимиз мумкин. Яхши-си, уни шу жойда мухтасар қиламиз ва барчангизни бу томонларга чорлаб қоламиз. Мароқли дам олиб, дардларга шифо топмоқчи бўлсангиз, Косонсойга келинг, Ҳайдарали отанинг ҳузурда бўлинг! Улар тоғ-адирларнинг шифобахш доривор ўтларидан тўйган эчки сути билан сизга пешвоз чиқади. Аммо бундан унинг нияти пул топиш, бойлик орттириш эмас.

– Мен учун олам тинч бўлиб, барча саломат бўлса бас, – дейди хайр-маъзур қилар экан Ҳайдарали Бойханов.

Равшанбек МИРЗАОЛИМОВ,
“Qishloq hayoti” мухбири.

ЕРНИ БОҚСАК, ЕР БИЗНИ БОҚАР

(Боши 1-саҳифада)

Аграр соҳада минерал ўғитлар танқислиги бўлмаслиги учун кимё саноятини ривожлантириш, табиий ресурслардан унумли фойдаланиш билан бир қаторда минерал ўғит ишлаб чиқарувчи мавжуд корхона ва заводлар ишини мувофиқлаштириш кейинги йиллардаги долзарб масалалардан бири ҳисобланади.

2016 йилнинг сентябрида мамлакатимиз Президенти ташаббуси асосида “Навоийазот” акциядорлик жамияти базасида аммиак ва карбамид ишлаб чиқариш бўйича комплекс қурилиши бошланган бўлиб, “Enter Engineering” Компаниялари гуруҳи бу лойиҳада субпудратчи сифатида қатнашди. Лойиҳадан қўзланган асосий мақсад “Навоийазот” АЖ негизда минерал ўғитлар ишлаб чиқариш бўйича замонавий энергиятежамкор технологиялар асосида ишловчи янги мажмуани ташкил этиш эди.

Жорий йилнинг апрел ойида мажмуани қуриш ва уни модернизациялаш ишлари тўлиқ якунланди. Лойиҳанинг умумий қиймати 1 млрд. долларга тенг бўлиб, шундан 110 млн. долларлик ишлар “Enter Engineering” Компаниялари гуруҳи ҳиссасига тўғри келди. Лойиҳадаги ўз ҳиссасини амалга ошириш учун компания томонидан 2235 нафар маҳаллий ва хорижий ишчилар ва мутахассислар жалб этилди, шунингдек, 110 та техникадан фойдаланилди. Компания қурувчилари ва мутахассислари умумий қурилиш ва ишга туширишдан аввалги созлаш-ўрнатиш ишларини, жумладан, металл конструкцияларни монтаж қилиш ва занглашга қарши ишлов бериш, технологик қувурларни монтаж қилиш ва пайвандлаш, техник ускуналарни монтаж қилиш ва назорат-ўлчаш асбобларини ўрнатиш каби катта ҳажмдаги ишларни бажардилар.

Технологик ускуналарнинг аксарят қисми Япония ва Европада импорт қилинди. Мажмуа бунёдкорлиги “Mitsubishi Heavy Industries Ltd” ҳамда “Mitsubishi Corporation” номли Япония консорциуми компаниялари билан ҳамкорликда амалга оширилди. Бундан ташқари, ишлаб чиқариш технологияларининг катта қисми аммиак ва карбамид ишлаб чиқаришда фойдаланиш учун мўлжалланган ускуналарни ишлаб чиқариш борасида дунёда энг илғорлардан саналган Даниянинг “Haldor Topsoe”, Италиянинг “Saipem” ва Голландиянинг “Udde Fertilizer Technology” компанияларидан олинди. Ишлаб чиқариш комплекси қурилишининг технологик босқичларида фойдаланилган энг замонавий ва инновацион технологиялар экологик зарарсизлиги ва энергетик самардорлиги жиҳатидан дунёдаги энг сўнгги ишланмалар ҳисобланади.

Лойиҳанинг амалга оширилиши ва объектни модернизациялаш натижасида “Навоийазот” АЖнинг 1964 йилда қурилган, эскирган ва энергияни кўп сарфловчи аммиак ишлаб чиқариш бўйича 1- ва 2-цехлари ёпилди. Мажмуа йилига 660 минг тонна аммиак ва 577,5 минг тонна карбамид ишлаб чиқарилади. 330 минг тонна аммиак янги карбамидни ишлаб чиқариш учун, қолган 330 минг тонна эса амалда аммиак селитраси ишлаб чиқариш билан банд корхоналарга йўналтирилади. Мажмуа тўлиқ қувват билан ишлаб бошлагач, республикадаги кимёвий ишлаб чиқариш соҳаси кўрсаткичи 9,5 фоизга ошади. Қишлоқ хўжалиги соҳасида карбамидга бўлган эҳтиёж тўлиқ қондирилади. Хусусан, агротехникавий ишлов бериш даврида донли экинлар ва пахтазорларни карбамидли қўшимча минерал ўғитлар билан ўғитлаш ишларини ўз вақтида амалга ошириш имкони яратилади. Бундан ташқари, мажмуада ишлаб чиқарилган маҳсулотни Марказий Осиё давлатлари, Афғонистон, Туркия, Украина ва Грузияга экспорт қилиш истиқболлари юзага келади.

Жаҳонгир НОСИРОВ,
Ўзбекистон Журналистика ва оммавий коммуникациялар университети 3-босқич талабаси.

➤ Огоҳ бўлинг!

Мурғак қалблар лоқайдлик қурбони бўлмасин!

Ҳеч ким ҳаётга талпинаётган мурғак бир гўдакнинг лоқайдлик оқибатида оташ қурбони бўлишини ёки ўз фарзандининг ногирон бўлиб қолишини хоҳламайди, албатта. Содир бўлаётган ёнғинлар эса неча-неча гудакларнинг ҳаётига зомин бўлиб қолмоқда.

Кундалик турмушимизда содир бўлаётган ёнғинларни таҳлил қиладиган бўлсак, аксарият ҳолларда бундай офатлар ўзимизнинг бепарволигимиз, ёнғин хавфсизлиги қоидаларига риоя этмаслигимиз оқибатида юзага келаётганлигининг гувоҳи бўламиз. Кўпчилик фуқаролар уйларида электр тизимини ўзлари билганича, хавфсизлик қоидаларига риоя қилмасдан таъмирлашади. Натижада, ёнғин келиб чиқиб, гудакларнинг ёшлигини ўзи билан олиб кетади. Уларни бир умрга мажруҳга айлантиради. Шунинг учун ҳам биз, ёнғин хавфсизлиги бўлими ходимлари маҳалла фозолларини, фуқароларни, фарзандларимизни мунтазам огоҳликка қақирамиз.

Комил АРИПОВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси Биносида ЁХТТЭ 1 бўлимида ёнғин назорати ва профилактикаси бўйича мутахассиси, оддий аскар.

➤ Эълонлар

“МАҲАМ-ЧИРЧИҚ”

акциядорлик жамияти

ВАКОЛАТЛИ ОМБОРЛАР ТАШКИЛ ҚИЛИШ БЎЙИЧА

ТАНЛОВ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

“Махам-Чирчиқ” акциядорлик жамиятида ишлаб чиқарилаётган минерал ўғитлар ва бошқа маҳсулотларни вақтинчалик сақлаш бўйича хизмат кўрсатиш тўғрисидаги шартномаларни тузишда тадбиркорлик субъектлари ва бошқа талабгор корхоналар ўртасида тенг рақобатбардошлик жараёнининг ҳолис ва шаффоқ ўтказилишини таъминлаш мақсадида корхонада ваколатли омборлар ташкил қилишни танлов асосида ўтказилишини эълон қилади.

Минерал ўғитларни сақлаш учун техник ва хавфсизлик талабларига тўла жавоб берадиган ваколатли омборларни ҳамда уни ташкил этувчи муносиб талабгорларни танлаб олиш вақтинчалик тартибга асосан амалга оширилади ва қўйидаги талаблар қўйилади:

ВАКОЛАТЛИ ОМБОРНИ ТАШКИЛ ҚИЛИШ

1. Ваколатли омборларни ташкил этадиган хўжалик юритувчи субъектлар қўйидаги талабларга жавоб бериш керак:
  - юридик шахс мақомига эга;
  - Ўзбекистон Республикасида жойлашган;
  - Ўзбекистон Республикасининг қонун ҳужжатларига мувофиқ ташкил этилган, соғлом молиявий фаолиятга эга бўлган, ўз мулкида, хўжалик юретишида ёки оператив бошқарувида алоҳида мол-мулкка эга бўлган ҳамда ўз мажбуриятлари юзасидан ушбу мол-мулк билан жавоб берадиган, мустақил балансига ёки сметасига эга бўлган ташкилот.
2. Танлов талабгорлардан келиб тушган таклифлар асосида амалга оширилади.
3. Учинчи шахсга тегишли бўлган омборхоналардан фойдаланган ҳолда ваколатли омбор, банк кафолати ёки бошқа

ликвидли қийматга эга кафолат билан таъминланган ҳолда ташкил қилиш мумкин.

4. Ўзбекистон Республикасининг юридик шахси ваколатли омбор ташкил қилиш бўйича ариза топшириши мумкин.

Ваколатли омбор танловида иштирок этиш учун талаб қилинадиган ҳужжатлар ва қўйиладиган талаблар ҳақидаги тўлиқ маълумотларни қуйидаги веб-сайтдан олишингиз мумкин: www.Maxam-Chirchiq.uz

МАЪЛУМОТ ОЛИШ УЧУН:
Почта манзили: Тошкент вилояти Чирчиқ шаҳри Тошкент кўчаси № 2
Телефон: +998 (97) 274-97-78
E-mail: Import@maxam-chirchiq.uz

Диққат танлов!

Табиий сув ҳавза участкаларини балиқ овлаш хўжаликларига ижарага бериш бўйича танлов Ўзбекистон Республикаси Вазирилар Маҳкамасининг 2017 йил 7 августдаги 593-сон қарорига асосан белгиланган тартибда ўтказилади.

Танловда иштирок этиш учун талабгорлардан қабул қилинадиган ари-

залар танлов ўтказиш кунидан бир кун олдин соат 18:00 да якунланади. Талабгорлар танловда иштирок этиш учун топшириладиган ҳужжатлар ва бошқа қўшимча маълумотларни уюшманинг uzbekbalisanoat.uz расмий веб-сайти ёки (78) 148-70-70 ишонч телефони орқали олишлари мумкин.

“Ўзбекиқасаноат” уюшмаси томонидан танловга қўйиладиган табиий сув ҳавзалари рўйхати

№	Туман номи	Табиий сув ҳавза номи	Майдон (гектар)
Қорақалпоғистон Республикаси (танлов санаси 25.08.2021 й)			
1	Амударё тумани	Шарсапа кўли	8,2
2	Бўзатов тумани	“Зарип қара” кўли	5,3
3	Бўзатов тумани	“Довуткўл Қорабек” кўли	2865
4	Элликқалъа тумани	301 контур кўли	2,8
5	Элликқалъа тумани	Жинган кўли	3,9
6	Элликқалъа тумани	441 контур кўли	2,1
7	Элликқалъа тумани	“Чаланг” кўли	1,6
8	Шуманай тумани	2878-а-санлы контур	1,4
9	Тўрткўл тумани	Куксу Лоток яб Контур кўли	10
10	Тўрткўл тумани	Айдынкўл кўли	10,1
11	Тўрткўл тумани	Шўркўл кўли	16,9

12	Нукус тумани	Қудяр кўли	8,4
13	Нукус тумани	Гунчили кўли	9,4
14	Мўйноқ тумани	“Жауынйр” кўли	29,4
15	Мўйноқ тумани	“Қарамуш кўл”	220,1
16	Мўйноқ тумани	“Қизил кема” кўли	1,78
17	Мўйноқ тумани	“Закир” кўли	330
Тошкент вилояти (танлов санаси 12.08.2021 й)			
1	Оҳангарон тумани	“Оҳангарон” сув омбори	552
2	Бўстонлиқ тумани	“Ғазалкент” сув омбори	186
3	Бекобод тумани	Табиий кўл	2,4
4	Бекобод тумани	Табиий кўл	3,7
5	Бекобод тумани	Табиий кўл	9,3
6	Бекобод тумани	Табиий кўл	1,15
7	Бекобод тумани	Табиий кўл	35,4

Давлат тилига ҳурматнинг биринчи намунаси ўзбек тилида тўғри, раван сўзлаш ва ёзишдир.

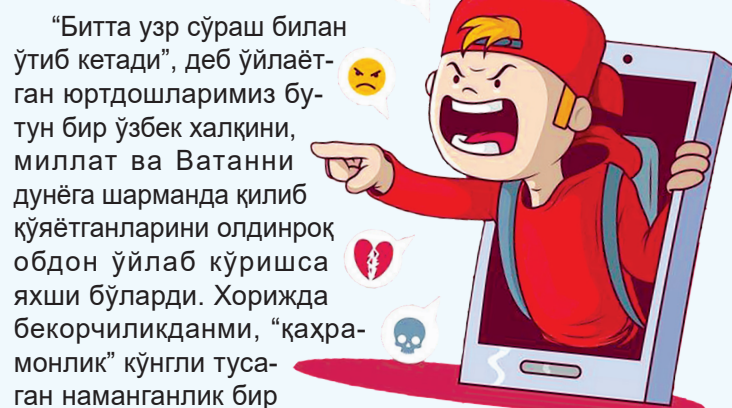
Сўз эркинлиги, деб оғизга келганини валақлайвермасдан мулоҳаза билан фикр юритишни ҳам ўрганайлик!

Юракдаги санчиқлар

СЎЗ ЭРКИНЛИГИ ОРТИДАГИ

"ҚАҲРАМОН" лар

Сўз эркинлиги... Уни ким қандай "истеъмом" қилаётганини эса кўриб, билиб турибмиз. Ижтимоий тармоқларда баъзан сўзинг кадр-қиммати оёқ ости бўлиб қолаётганлиги ҳам ҳеч кимга сир эмас. Ўйламай-нетмай ноўрин фикр, танқид билан чиқиб ижтимоий тармоқда "қаҳрамон"лик қилаётганлар кейинроқ уэр сўраб чиқишларига ҳар ким ўз баҳосини бермоқда.

"Битта уэр сўраш билан ўтиб кетади", деб уйлаётган юртдошларимиз бугун бир ўзбек халқини, миллат ва Ватани дунёга шарманда қилиб қўяётганларини олдинроқ обдон ўйлаб кўришса яхши бўларди. Хорижда бекорчиликдани, "қаҳрамонлик" кўнгли тусанган наманганлик бир "билимдон" Намангандаги Машраб кинотетари ва ислом дини номояндалари ҳақида нима демоқчилигини ўзи ҳам билмаслиги уэр сўраб чиқишдан яққол билинди-қолди... Айрим таниқли санъаткорларимизнинг ижтимоий тармоқдаги тентирашлари эса умуман ақлга сиғмайди. Улар шу мавқега эга бўлишида халқ турганлигини, бемаза гапларини яна шу юртдошларимиз кузатиши қаторида кўшни давлатдагилар ҳам кўриб-билиб турибди. Шундан кейин бошқа қардош халқ вакилларининг биз ҳақимизда қандай тасаввурга эга бўлишлари соғлом фикрли ҳар қандай инсонни ташвишлантирмай қолмайди. Эҳ, сўз эркинлиги ортидаги "ғаройиб қаҳрамон"ларнинг бари юракдаги санчиқ: кўшнисининг ити ақиласи ҳам, икки соф севишган йигит ва қизнинг оддийгина суҳбат жараёнларини видеога тушуриб ҳам ўзларича: "мана запалнинг зўри" дея "лайк" йиғайтганларнинг бемани сўзлари асабларни ўйнайди. Уни кимга овоза қилиб, миллатни нега дунёга шарманда қилаясан, дейиш фурсати келмадимикан?! Яна шу тасвири кайсидир утубдаги "ақлли" алоҳида шарҳлашга нима бор?! Узи сўзамол! Аслидачи, СЎЗ қадрини билармикан бу ношуд?! .. Бугун сўз эркинлиги, деб оғизга келганини валақлайвермасдан мулоҳаза билан фикр юритишни ҳам ўрганайлик! Улмаган инсонни "ўлди" дейиш, кимнингдир шаънига, киндик қони тўкилган юртига қаратиб ноўрин тухмат тошларини отиш инсонийликнинг қайси тарзусига тўғри келади?! Қайсидир муаммони бартараф этиш учун сўз қудратидан фойдаланаётган муаллиф ҳолислик масаласини ҳам унутмаслиги лозим. Эҳтирослар билан омmani чалғитиш эмас, балки, ҳаётни тажриба, билимга суюнган ҳолда ҳар қандай муаммони кўтариб, унинг ечими ҳақида фикр юритилса СЎЗ қадри йўқолмайди. Қўлида қимматроқ телефон тутган киши бир икки муаммо ёки биронинг шахсий ҳаётини кўтариб чиқиб ўзини "қаҳрамон", "халқпарвар" қилиб кўрсатиши каби ҳолатлар савиямиз нечоғлигини билдириб қўймайтими?! – Оммавий ахборот воситаларини тозалаш керак, – деди бир соҳа вакили. – Ўз соҳасини эплай олмаган киши учун паноҳ топадиган ҳамда ўзидан "юлдуз" асиядиган маконга айланади қолди. Сўз эркинлиги ортидан пайдо бўлаётган антиқа "қаҳрамон"ларни ҳаспўшлайдиган раҳбарларимиз ҳам топилмаётганлиги эса ачинарлидир. Наҳотки, бу аянчли муаммони бартараф этадиган мутасаддилар бўлмасин! – дея куюнди. У аслида ҳам ҳақ. Ҳақиқатан ҳам биз қаерга қараб кетаяпмиз?! Ортимиздан кимларни эргаштирмоқдамиз?! Шаклланаётган янги авлодга СЎЗнинг кадр-қимматини шу тарзда сингдираяпмизми?! Одижон МУҲАММАД, журналист.

Эълонлар

Тошкент молия ва иқтисодийёт касб-хунар коллежи томонидан 2019 йилда Бадалов Мир-Азизбек Лутфулло ўғли номига берилган К № 5761329 (рўйхат рақами 29) рақамли диплом йўқолганлиги сабабли бекор қилинади.

Тошкент шаҳри Чилонзор туманидаги 128-мактаб томонидан 1992 йилда Гафурова (Хайитова) Умида Аскарджонова номига берилган А № 097163 рақамли шаходатнома йўқолганлиги сабабли бекор қилинади.

Миллатларнинг белгилари кўп. Аммо она тилининг энг муҳим ва бирламчи белгисидир. Олимларнинг таъкидлашича, дунё бўйича етти мингта тил бор. Ажабланирлиси ер курраси аҳолисининг 90 фоизи бор-йўғи 70 тагина тилда мулоқот қилади. Ана шу етмишта тил ичида ўзбек тили ҳам борлиги қувонарли. Ўзбек тилида дунёнинг 50 миллиондан ошмиқ кишиси сўзлашади.

Тил миллат белгиси

Маълумотларга кўра, ҳар йили дунё бўйлаб неча тиллар йўқолиб, ўлик тиллар қаторига кириб бориш хавфи туғилмоқда. Бунга сабаб, шу тилда сўзлашувчи халқнинг ўз она тилига эътибори йўқлигидандир. Алишер Навоийнинг "Тилга эътибор – элга эътибор", "Тил билган – эл билади" каби пурмаъно ўғитлари бугунги кунга келиб халқимизнинг мақолига айланиб кетганлиги ҳам бежиз эмас. Халқимизнинг ҳам, давлатимизнинг ҳам она тилимизга эътибори бекиёс. 2019 йил 21 октябрда "Давлат тили тўғрисида"ги Қонуниимизнинг қабул қилинганлигининг 30 йиллиги муносабати билан Юртбошимиз "Ўзбек тилининг давлат тили сифатидаги нуфузи ва мавқеини тубдан ошириш чора-тад-

бирлари тўғрисида"ги фармонини имзолаб, тилимизнинг ёшига ёш, ривожига ривож кўшди. Шу фармон ортидан ҳукуматимиз томонидан бир неча қарорлар қабул қилинди, "Давлат тили тўғрисида"ги Қонуни яна бир халқ муҳокамасига кўйиб, янги тахририни қабул қилиш ва энг муҳими, ҳар йили 21 октябр мамлакатимизда Ўзбек тили байрами кўни, деб нишонланадиган бўлди. Ўзбек тили ўттизга яқин туркий тиллар ичидан ажралиб, мустақил тил бўлиб шаклланган қадимий тил. Бу тилнинг ривожланишига улкан ҳисса кўшиб, ўзбек адабий тилига асос солган, луғат бойлигининг сермаҳсул эканлигини ўз асарлари орқали исботлаб берган улўғ шоир ва мутафаккир Алишер

Навоий бўлди. **Беш юз йилки назмий саройин Титратидан занжирбанд бир шер.** **Темур тиги етмаган жойни, Қалам билан олди Алишер,** деб ёзган юртдош шоиримиз Абдулла Орипов минг бора ҳақ эдилар. Навоий анъаналарини давом эттирган истеъодли ўзбек адиблари ўз асарлари орқали тилимиз ривожига ўз ҳиссаларини кўшдилар. Минг шукрлар бўлсинки, бугун ўзбек тили жаҳон минбарига янгради, бугун ўзбек фуқаролигини олишни истаган шахс давлат тилимизни билиши лозим, бугун раҳбарлик лавозимларига тавсия қилинган раҳбарнинг ўз давлат тилини билиши дараражаси ҳисобга олинади, бугун

хориж давлатларида ўзбек тилини ўргатиш ўқув марказлари фаолият кўрсатмоқда. Бугунги чет тилини мукамал ўрганган ҳар бир ёш ўз миллий тили орқали шу билимга эришайтганини англаб етди. Шу сабаб улар, аввало, бу хизматлар учун она тилига ташаккурлар айтмоқда.

Давлат тилига ҳурматнинг биринчи намунаси ўзбек тилида тўғри, раван сўзлаш ва ёзишдир. Мана шу ҳурматни чин дилдан баҳо келтириш, тилимизнинг софлиги ва бойлигини асраш, унинг истеъмом доирасини кенгайтириб бориш барчамизнинг муқаддас бурчимиздир. **Насиба РЎЗИЕВА, Қамаш тумани ҳокимининг маънавий-маърифий ишлар самарадорлигини ошириш ва давлат тили тўғрисидаги қонун ҳужжатларига риоя этилишини таъминлаш масалалари бўйича маслаҳатчиси.**

ЖИЗЗАХ ВИЛОЯТИ

Ижтимоий муҳофаза доимий эътиборда

Ижтимоий муҳофаза тизимини такомиллаштириш ҳозирги шароитда энг долзарб масалалардан бири бўлиб, мамлакатимизда олиб борилаётган ислохотлар инсон учун тамойилнинг ёрқин ифодасидир.

Шунинг учун мамлакатимизда аҳолининг кам таъминланган, меҳнат бозорига рақобатлаша олмайдиган қисмини, ишсизлар, ногиронлар, ёш болалар, талабалар, қариялар, боқувчисини йўқотганларни ижтимоий муҳофаза қилишга алоҳида эътибор қаратилмоқда.

Президентимизнинг тегишли фармони ва мувофиқ, 1 июлдан пенсия ва нафақаларнинг энг кам миқдори оширилди, ижтимоий нафақалар учун қўшимча тўловлари жорий этилди. Унга кўра белгиланган ёшга доир энг кам пенсия миқдорида ва ундан кам пенсия олувчи шахсларга пенсия ҳисоблаш базавий миқдорининг 20 фоизи миқдорида қўшимча тўлов жорий этилди. Бунда, иш стажини тўлиқ бўлмаган чоғдаги пенсияларнинг энг кам миқдори қўшимча тўловни ҳисобга олган ҳолда 256 675 сўмдан 400 минг сўмга оширилди. Пенсия олувчиларнинг ёшга доир ногиронлик бўйича пенсиялари миқдори 565 минг сўмга етказилди. Зарур иш стажига эга бўлмаган кекса ёшдаги ва меҳната лаёқатсиз фуқароларга бериладиган нафақа миқдори 315 030 сўмдан 400 минг сўмга етказилди. Қолаверса, пенсия олувчиларнинг ҳар бир меҳнатга қобилиятсиз оила аъзоси учун қўшимча тўлов жорий этилди. Болалиқдан ногиронлиги бўлган шахсларга бериладиган нафақалар ҳам белгиланган тартибда оширилди.

Аҳмад ЧОРИҚУЛОВ, Арнасой тумани бюджетдан ташқари пенсия жамғармаси пенсия ва нафақалар тўлови мониторинги раҳбари.

Жадид боболаримизнинг ёрқин вакилларидан бири бўлган Фитратнинг олтинга тенг шундай гаплари бор: "Халқнинг аниқ мақсад сари ҳаракат қилиши, давлатманд бўлиши, бахтли бўлиб иззат-ҳурмат топиши, жаҳонгир бўлиши ёки заиф бўлиб хорликка тушиши, бахтсизлик юкини тортиши, эътибордан қолиб, ўзгаларга тобе ва кул, асир болиши уларнинг ўз ота-оналаридан болалиқда олган тарбияларига боғлиқ".

Тасвирий санъат бола тарбиясида қандай ўрин тутаети?

Дарҳақиқат, тараққиётга юз тутган, жаҳон илм-фан майдонида ўзининг мустақам ўрнига эга ҳар бир мамлакат бағрида улғаяётган боласига келажак ҳақидаги тасаввур ва кўникмани мактабгача таълим ёшида беришга ҳаракат қилади. Бу йўл эса доим ўзини оқлаб келади.

Илмий тадқиқотлар, кўп йиллик кузатувлар натижасида шундай хулосага келиндики, боланинг етти ёшгача бўлган даври умрининг олтин даври экан. Шу боис ҳам изланувчан, фидойи педагоглар бу имкониятдан фойдаланишнинг самарали усул ва воситаларини ўйлаб топмоқда. Боча ёшидаги боланинг диққати узоқ муддатли бўлмайди. Ҳар хил ўйинлар асосига қурилган машғулотлар боланинг жисман ва маънан ривожланиши, қобилиятларининг шаклланишида муҳим рол ўйнайди. Машғулотдаги фаолият турларининг бир-бирига боғлиқлиги уларда кузатувчанлик, қизиқувчанлик, фикрлаш, хаёл, эстетик ҳис-туйғу, бадиий дид, шу билан бира, ахлоқий сифатлар, меҳнат қилишга бўлган хоҳиши ва кўникмаси, бошланган ишни охирига етказиш, қийинчиликларни енгиш ҳиссининг ривожланишига имконият яратади. Билиш жараёни бочча ёшидаги болаларнинг билишга бўлган эҳтиёжлари, теварак-атрофдаги олам ва турмуш тўғрисидаги ўз билимларини кенгайтиришга ва чуқурлаштиришга интилиш сабабли вужудга келади. Назарий билимлар эса табиийки, амалиёт билан мустаҳкамланади. Ҳаракатли, дидактик, математик, боринки машғулотларда фойдаланиладиган ўйинларнинг бари бола тафаккурини ривожлантиришга қаратилган. Тафаккур эса бирон нарсани таққослаш ва таҳлил қилишдан бошланади.

Мактабгача ёшдаги болалар маънавияти ва маърифатини юксалтириб тарбиялашда тасвирий санъат фаолиятдан фойдаланиш гоёси илгари сурилаётган

ни бежиз эма. Болалар билан тасвирий санъат машғулотларида ўтказиладиган суҳбат уларда расм чизишга, лойдан буюм ясашга қизиқишларини уйғотиши зарур. Тасвирий фаолият машғулотлари жонли мулоқот кўринишида вужудга келгани боис бола ҳис-туйғуларида амалий тарзда буй кўрсатади. Айниқса, тасвирий фаолиятни ўйин, ҳикоя қилиш, мусиқа, жисмоний тарбия ва меҳнат турлари билан тизимли олиб бориш болаларнинг эстетик тарбиясига катта таъсир кўрсатади. Маълумки, ўйин бола ҳаётида катта ўрин эгаллайди. Шу вайдан тасвирий фаолиятни турли ўйинлар билан боғлиқ ҳолда олиб бориш мақсадга мувофиқ. Тасвирий фаолият болаларни ахлоқий, психологик жиҳатдан тарбиялайди. Ўз ишларида, ўз ҳаётида, жамиятда бўлаётган воқеа-ҳодисаларни акс эттирган бола ҳар томонлама таҳлилни ҳам онгидан ўтказаети. Бу жараён таҳлил, таққослаш, умумлаштириш каби тушунчаларнинг шаклланишига ўз-ўзидан катта ҳисса қўшади. Боланинг тафаккурига, нутқиға ҳам ижобий таъсир кўрсатади. Сенсор тарбияни амалга оширишда тасвирий фаолиятнинг аҳамияти бекиёсслиги шундаки, болалар предметлар билан узвий боғланадилар, уларнинг ўзига хос сифатлари, шакли, ранги билан, катта-кичиклиги билан танишадилар, уларнинг фарқини, ўхшашлигини аниқлайдилар. Бу эса болаларни сенсор тарбиялашга, кўргазмани, образли фикр юритишга имконият яради. Тасвирий фаолият жараёнида болаларда ироданинг сифатлари – бошлаган ишнинг охирига етказиш, олдига мақсад қўйиб, уни бажаришга интилиш, қийинчиликларни енгиш, ўртоқларига ёрдамлаиш, адолат ва

ғамхўрлик каби хусусиятлар тарбияланади. Жамоа ишини ташкил этиш жараёнида болалар бир-бирининг ишини баҳолашда ўртоқларининг ишига нисбатан реал муносабатда бўлиши, тўғри баҳолаши, ўз ишидан ва ўртоқларининг ишидан хурсанд бўлиши каби ахлоқий сифатларини тарбиялайди. Тасвирий фаолият бу болаларга орзулар сари сабр ва ирода билан одимлашни ўргатади. Унинг воситасида бола меҳнатга бўлган муносабатини тарбиялайди. Болаларда эстетик сезгининг ривожланиши ҳам тасвирий фаолият билан чамбарчас боғлиқ. Чунки, бола фаолияти жараёнида яратётган предмедия ва унинг баъзи сифатларига нисбатан эстетик баҳо беришга ўрганади. Қолаверса, тасвирий фаолият болалардаги тасвирий санъат асарларини тушуниш, бадиий-ижодий дидини устиришда ҳам муҳим ўрин тутаети. Бу эса образли фикр юритиш, эстетик идрок этиш ва образ яратишдаги зарур малака, кўникмаларни эгаллаш ҳисобланади. Шунингдек, тасвирий фаолият жараёнида олган малакалар болаларнинг мактаб ҳаётига тезда киришиб кетишига асос бўлади. Болаларни таълим жараёнларидан чалғитувчи воситалар кўпайиб кетган айни даврда педагоглар зиммасига катта масъуляят юкланади. Бугун боланинг диққатига салбий таъсир кўрсатаётган воситалардан тўғри мақсад йўлида, оқилана фойдалана олиш муҳимдир. Болаларнинг ҳаёт йўли тасвирий фаолиятда илғаган, кашф этган гўзалликларига монанд бўлиши эса миллатимиз ютуғидир. **Одина МУҚИМОВА,** Тошкент шаҳри Мирзо Улуғбек туманидаги 378-ДМТТ тарбиячиси.

QISHLOQ HAYOTI

МУАССИСЛАР: Ўзбекистон Республикаси Вазиран Маъхамаси таркибидиға ҳамда бошқа дахлдор вазирилик ва идоралар.

Бош муҳаррир: Чори ЛАТИПОВ

Тахрир ҳайъати:

Жамшид ХЎЖАЕВ, Шавкат ҲАМРОЕВ, Шухрат ТЕШАЕВ, Муҳаммадjon ТОШБОЛТАЕВ, Ақтам ХАМИТОВ, Ботир СУЛАЙМОНОВ, Маҳмуд ТОИР, Ҳабиб ТЕМИРОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Раимқул СУЯРОВ (бош муҳаррир ўринбосари).

Саҳифаловчи-дизайнер: Маркс ЮСУПОВ

Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги томонидан 2009 йил 13 февралда № 0020-рақам билан рўйхатдан ўтказилган.

Ҳажми 2 босма табоқ. Ғофсет усулида босилди, қоғоз бичими А-2. НАШР ИНДЕКСИ – 144. Буюртма Г-747. 2 009 нусхада чоп этилди.

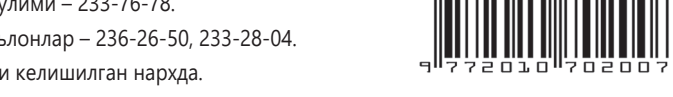
Газета "Шарқ" нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмаҳонасида босилди. Манзили: "Буюк Турон" кўчаси, 41-уй. 1 2 3 4 5 6

Манзилми: 100000, Тошкент, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Телефонлар: Қабулхона – 236-26-50. Аграр масалалар бўлими – 236-26-47. Хатлар ва жамоатчилик билан алоқалар бўлими – 233-76-78.

Факс – 233-44-43, 233-09-93. Реклама ва эълонлар – 236-26-50, 233-28-04. e-mail: info@qishloqhayoti@mail.ru Баҳоси келишилган нарҳда.

ISSN 2010-7021

Босишга топшириш вақти: 21.00 Босишга топширилди: 21.00